

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

järjestö, yhdistys tai muu kolmannen sektorin organisaatio tai muu toimija

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kuten arviomuistiossa hyvin todetaan, tämä vaihtoehto turvaa varmimmin kuulemiselta edellytettävät perustuslain reunaehdot, edistää parhaiten osallistumisoikeuksien toteutumista sekä mahdollistaa parhaiten asianmukaisen ja riittävän tietopohjan tuottamisen eduskunnalle (s. 21).

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

asian poikkeuksellinen kiireellisyys (ks. tarkemmin tästä ja edellisistä perusteista opasluonnoksen s. 54–56)

Perustelut

Ainoa hyväksyttävä peruste on asian poikkeuksellinen hallituksesta ja sen toiminnasta riippumaton kiireellisyys.

"Helposti omaksuttavat hankkeet" on liian suhteellista ja riippuu siitä, kenelle tai mille taholle hanke on selkeä ja tuttu. Varsinkin, jos asia ei ole ollut julkisesti esillä ennen lausuntokierrosta ja/tai sen valmisteluun ei ole voinut aiemmissa vaiheissa osallistua.

"Vaikutuksiltaan suppea hanke" voi kuitenkin olla moniulotteinen ja yksityiskohdiltaan vaativa ja tästä syystä edellyttää lausunnonantajalta pidemmän perehtymisajan.

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

Vastustan

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

Vastustan

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

Hankeikkunaan päivitetäisiin yhdenmukaisemmin ja ajantasaisemmin lainvalmisteluhankkeita koskevia tietoja.

Perustelut

Hankeikkunan tai Lausuntopalvelun kautta voisi aina tutustua kaikkiin lausuntomenettelyssä annettuihin lausuntoihin.

Hankeikkunassa tai Lausuntopalvelussa voisi tilata sähköpostiherätteitä esimerkiksi itseä kiinnostavista asiasanoista tai tiettyyn hankkeeseen liittyvistä toimista.

Merkittävistä EU:ssa valmistelussa olevista säädöshankkeista julkaistaisiin Hankeikkuna-sivut, joilla tiedotettaisiin esimerkiksi hankkeeseen liittyvistä kuulemisista.

Toteutuneiden lausuntomenettelyiden kestoista ja esitetyistä poikkeamisperusteista julkaistaisiin ajantasaista, ministeriökohtaista tietoa.

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

Arviomuistio on huolellisesti laadittu ja selkeä ja toimii hyvänä taustamateriaalina kuulemisopasluonnokselle.

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

Kuulemisoppaan johdanto on hyvä johdatus oppaan sisältöön ja merkitykseen. Johdannossa olisi hyvä vielä korostetusti tuoda esille kuulemisen oikeusperustaisuutta (perustuslain ja ihmisoikeussopimusten velvoitteet).

Esim. lasten ja nuorten osalta kuuleminen auttaa muodostamaan valmisteltavan asian riittävää tietopohjaa, minkä lisäksi se toteuttaa lasten ja nuorten oikeutta tulla kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklan 1 kappaleessa lapselle turvataan oikeus ilmaista näkemyksensä kaikissa lasta koskevista asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Myös perustuslaissa (PL 6.3 § ja PL 14.4 §) ja useissa eri substanssilaissa edellytetään, että lapsella tulee olla oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsen omat näkemykset ja mielipiteet ovat tärkeä osa lapsen edun arviointia: mitä lapsi arvottaa tai priorisoi, mitä toivoo ja kokee tärkeäksi. YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa, että arvioitaessa lapsen etua on kunnioitettava lapsen oikeutta vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa lasta koskevista asioissa ja saada nämä näkemykset otetuksi asianmukaisesti huomioon. Lapsen edun (3.1 artikla) ja lapsen näkemysten kunnioittamisen (12 artikla) välillä on erottamaton yhteys. Sopimusvelvoitteet täydentävät toisiaan. Komitea toteaa, että sopimuksen 3.1 artiklaa ei sovelleta oikein, jos 12 artiklan vaatimukset eivät täyty.

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Avoimuus ja kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen.

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädosvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suunnitelmallisuus on tärkeää, sillä etenkin lasten ja nuorten osalta yleinen lapsinäkökulma ei useinkaan riitä, vaan asioita tulee tarkastella lisäksi eri lapsiryhmien, kuten vammaisten lasten näkökulmasta. On myös tärkeää saada tietoa eri vähemmistöryhmiin kuuluvilta lapsilta. Tämä vaatii hyvää suunnittelua ja usein yhteistyötä eri lapsiryhmiä edustavien järjestötoimijoiden kanssa.

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

MLL muistuttaa, että lasten ja nuorten yhdenvertaisista osallistumismahdollisuuksista on puhuttu pitkään, mutta edelleen ne toteutuvat hyvin puutteellisesti. Ks. asiassa esim. Kuullaan, mutta ei kuunnella. Lasten osallistumisoikeudet Suomessa. Arviointiraportti. Oikeusministeriön julkaisuja 2020:10.

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädosehdotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lausuntopalvelun käyttö ei sinällään ole itsetarkoitus, mutta tärkeää avoimuuden kannalta.

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

On tärkeää, että kuulemisaikaa pidennetään, jos lausuntopyyntö lähetetään kesälomakauden tai joulun ajaksi. Saattaa olla, että lomakauden ajaksi tulee samanaikaisesti useita lausuntopyyntöjä, josta syystä selkeästi pidennetty lausuntoaika on erittäin tarpeellinen. Loma-ajalle tulevat lausuntopyynnöt ovat nykyisin huomattavan yleisiä.

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvetodon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Lausuntoyhteenvetojen tulee olla avoimia ja ottaa monipuolisesti huomioon lausuntojen antajien näkemykset, vaikka ne olisivatkin kriittisiä kyseistä hanketta kohtaan.

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

Tärkeää, että kuulemisoppaassa on kattava osio myös kuulemisesta seurannassa ja jälkiarvioinnissa.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

Ei kantaa

Perustelut

Joissain tilanteissa teemakysymykset voivat ohjata liikaa valmistelun suuntaa, jolloin varteenotettavia lainsäädännöllisiä ratkaisuvaihtoehtoja jää huomiotta. Teemakysymysten ongelmana voi olla myös se, että kysymysvaihtoehdot ovat tulkinnanvaraisia ja/tai niistä ei löydy sopivaa vastausvaihtoehtoa. Jos teemakysymykseen ei liity perusteluosiota (avoin vastauskenttä), lausuntokierrokselta ei saada luotettavaa ja asianmukaista tietoa.

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuistion sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

Ei kantaa

Perustelut

-

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kuulemispalautteesta julkaistava kirjallinen arvio on kannatettava, mikäli se on objektiivinen ja myös kuulemisessa esitettyjä kriittisiä näkökohtia asianmukaisesti pohtiva ja arvioiva.

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemisuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

Ei kantaa

Perustelut

Useissa tilanteissa voi toimia hyvin, mutta on myös huomioitava ne tilanteet, joihin menettely ei sovi. Kuulemisopasluonnoksessa on hyvin avattu myös rakenteisen kuulemisen ongelmakohtia ja ne tulee huomioida lausuntopyynnön valmistelussa ja kirjallisissa kuulemisissa.

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

Ei kantaa

Perustelut

-

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvedoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkатыönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

Kannatan muutettuna

Perustelut

On tärkeää, että lausuntopyynnön ja lausuntomenettelyn toteutuksen suunnittelu on laajapohjaista ja osallistavaa. Jää kuitenkin epämääräiseksi, mitä keskeisillä sidosryhmillä tässä tarkoitetaan. Asiaan liittyvien eri intressitahojen osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet tulee varmistaa.

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kuulemisopasluonnoksessa todetaan, että rakenteistetussa kyselyssä on hyvä tarjota mahdollisuutta kokonaan vapaamuotoisen palautteen antamiseen avokysymyksellä. Vapaalla kommentoinnilla ja kokonaan vapaamuotoisella palautteella voidaan varmistaa, ettei kysely rajoita palautteen antamista esimerkiksi säännös- tai perusteluluonnoksen merkittävistä soveltamistilanteista tai vaikutuksista, joita ei ole vielä havaittu valmistelussa.

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Avoimuuden kannalta olisi tärkeää mahdollisuuksien mukaan riippumatta lausuntoajan pituudesta ilmoittaa lausuntomenettelystä etukäteen.

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Erityisesti lasten ja nuorten kuulemisen osalta kyseiset menetelmät ovat hyviä (ks. asiassa erityisesti Lasten kuulemisen käsikirja lainvalmistelijoille <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-405-7> sekä eOppivan Lasten ja nuorten osallistuminen ja kuuleminen säädösvalmistelussa <https://www.eoppiva.fi/koulutukset/lasten-ja-nuorten-osallistuminen-ja-kuuleminen-saadossalmitelussa/> , jotka ovat mainittu myös kuulemisopasluonnoksessa).

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenveto yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Rakenteisen palauteaineiston luotettavuuden ja asianmukaisuuden kannalta on tärkeää, että kysymykset eivät ole olleet tulkinnanvaraisia tai epäselviä ja niillä kysytään tosiasiallisesti, selkeästi ja tarkasti sitä asiaa, mistä on tarkoitus saada vastaajien näkemyksiä (validiteetti).

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitetyt näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenveto, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Arvio on kannatettava, mikäli se on objektiivinen ja myös kriittisiä näkökohtia asianmukaisesti pohtiva ja arvioiva.

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Oleellista olisi jatkuva tiedonkeruu ja tietovarannon muodostaminen. Eli suosituksen tulisi olla: Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi on tärkeää, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

Ei kantaa

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

-

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

-

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

-

70. Kommentit lakisääteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

Lasten ja nuorten kuulemiseen liittyvää tietoa (mm. lasten ja nuorten kuulemisen esimerkkejä lainvalmistelussa) ja oikeudellista perustaa löytyy Lapsivaikutusten arvioinnin käsikirjasta lainvalmistelijoille, Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2021:5 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-370-8> Julkaisusta löytyy myös lasten ja nuorten kuulemisen tarkistuslista säädösvalmisteluun.

MLL muistuttaa PL 22 §:stä, jonka mukaisesti julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan päätöksentekoon on ihmis- ja perusoikeus. Tämä koskee sekä ryhmiä että yksilöitä. Kuulemisoppaassa tulisikin selkeästi tuoda esille yksilöiden oikeuksia ja mahdollisuuksia osallistua kuulemisiin.

Kuulemisoppaan ohjeistukset ovat hyviä ja auttavat varmistamaan kuulemisen toteuttamisen mahdollisimman laadukkaasti. Kuitenkaan hyvät ohjeistukset eivät yksistään riitä, vaan on tärkeää, että on riittävästi aikaa ja resursseja laadukkaalle valmistelulle ja myös poliittinen tahtotila tämän varmistamiseen.

Laadukkaiden kuulemismenettelyjen toteutumiseksi on tärkeää, että kuulemisten toteutumista seurataan valtioneuvoston tasolla ja mahdolliset epäkohdat korjataan.

Pollari Kirsi
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry